

Vaidotas Daunys. Šeštoji diena

1. Kol vaikštinėji kaimo mokyklos koridoriais, apniūksta dangus už langų. Tvyksteli žaibas, lapija sutyvuliuoja. Įkvepi ir galvoji, iš kur tie kvapai. Tuščias koridorius, klasės užvertos. Laiptai išpuošti berželių šakom, apytamsėj salikėj keli vaikai šnibždasi lietui lyjant. Kiti kabina popieriaus **lakštą** ant sienos, o lape – keli eilėrašio žodžiai, atsisveikinimui.
2. Šią akimirką suvoki, kad – štai dabar – egzistuoja du nuostabūs dalykai, tarsi vienas kitam prieštaraujantys. Pirmasis: romūs kaimo mokyklos kvapai ir veidai; sveikas juokas, tikri balsai; tikra pirminė tavo klasė ir tikras paskutinis skambutis; tikra žemė, laukai, medžiai; Lietuvoje dabar tiek daug netikrumos, kad, visai netyčia užklydęs į kaimo mokyklą, staiga suvoki, kuo gyvenimas vis dėlto laikosi; jis išsilaiko ant šitų pavienių salelių, romių ir gyvų, Lietuvos užkampiuose išsimėčiusių. Kaimo vaikas, - kokie tau dabar atrodo šitie du žodžiai **išdžiūvusioje ir tarsi bevaisėje Lietuvos panoramoje**.
3. Bet šią akimirką išsvysti ir kitą nuostabų dalyką. Seniai bematai tiek žaibų, tiek griaudžiančių debesų, tiek liūtis. **Pila kaip iš kibiro**. Aplankę Labučius mudu su bičiuliu patraukėme namo. Vos išsukę iš Labučių į Panevėžio plentą, sustojome įjungę avarines šviesas, nes kelio beveik nematyti. „Žinai, – man sako bičiulis, – vieną kartą, kai aš dar vaikas buvau ir vasarodavau kaime pas senelius, aš ir kaimynas seniokas, mes smarkiai bėgome nuo žaibų. Mums bedirbant lauke **kaip perkūnas iš giedro dangaus** mus užklupo smarki liūtis. Visi puolė bėgti ir slėptis kas kur sugalvojo. Aš bėgau namo. Man iš paskos kiek įmanydamas skubėjo seniokas. Vos įlėkus trobon, dar labiau apniuko, ir žaibas trenkė visai šalia. Seniokas basas atsirėmė prie lango pažiūrėti, ar dar atbėga kas nors. Tuo metu žaibas trenkė dar kartą, o rozetėje, kuri buvo šalia, pasirodė dūmelis. Seniokas kaip stovėjo, taip ir krito vietoje. Ir be jokių gyvybės ženklų liko tysoti. Po kelių minučių sunkiai **suvapėjo**: „Trink kojas...“ Aš pažiūrėjau – ir iš tiesų – kojos buvo likusios visos baltut baltutėlės... Po to gyvenime tas seniokas buvo tarsi naujai gimęs – tiek daug jis turėjo energijos, tiek buvo pakrautas žaibo iškrovos. Sveikut sveikutėlis kaip niekad anksčiau...“ - papasakojo bičiulis.
4. Pakalbėjome. Nutilome. Beklausydami liūtis užsnūdome. Po to vėl pajudėję svarstėme, **vargu ar** visoj Lietuvoj pila šitas lietus, gal tiktai čia...
5. Dabar kiekvienas svarsto, kas galėtų išgelbėti Lietuvą ar bent jai pagelbėti. Kiekvienas turi savo pasiūlymų. Man pačiam šią vakaro valandą atrodo, jog Lietuvą gali išgelbėti du dalykai: gyva kaimo mokykla, tikra ir sultinga; ir žaibas, kuris visus parblokštų, o paskui suteiktų gyvosios jėgos prisikelti.
6. Retai pasitaiko tokie dalykai – laiminga mokykla ir **laimingas žaibas**.
7. Nuvorišas. Prancūziškas žodis (nouveau riche), reiškiantis naująjį turtuolį. Mums tai reiškia naujųjų laikų turtuolį, netikėtai iškilusį arba turtingai nugrimzdusį (pogrindin).
8. Šis naujai iškeptas turtuolis bet kada gali išmesti porą žalių šimtinių pamodamas prostitutei arba pakloti porą tūkstančių žalių už madingą daikčiuką, arba nuobodžiai nežinoti, kur padėti porą šimtų tūkstančių, tačiau jis **šykštės išleisti** kelis litus knygai, kurią bent pirksdamas paremtų. Šykštumas ir išlaidumas yra paradoksalus naujųjų turtuolių bruožas.
9. Nemanyčiau, kad Lietuva dabar stokoja kultūrinių reginių ar renginių. Jų yra gausu, ir ne visai teisinga sakyti, kad naujoji buržuazija (ar kaip čia ją pavadinus) nemėgsta kultūros. Problema yra kita. Vyrauja toks gausus masinės kultūros antplūdis ir toks neskoningas pataikavimas šiam vidutiniam (švelniai kalbant) masiniam skoniui, kad susirūpinti kultūros ekologija yra labai aktualus reikalas.
10. Naujųjų laikų snobizmas susijęs su požiūriu į pinigus, kūną, sensaciją, seksą. Tai yra susiję su norinčiųjų praturtėti požiūriu į praturtėjusius kaimynus. Snobas liguistai reaguoja, kai

madingas reiškinys jį aplenkia. Snobas liguistai bijo savo senėjimo, todėl yra amžinai besivejantis ir tuščiagarbis.

11. Snobizmas yra amžinas reiškinys, bet naujai praturtėjusių snobizmas yra dar amžinesnis. Liūtis ir žaibas jį ir gali persmelkti. Bet tai būtų tikrai laimingas atvejis.

Source: Daunys, Vaidotas. Šeštoji diena: Eseiistika. – Kaunas: Spindulys, 1995. Access date - 02.01.2013

1. Ką reiškia 1 pastraipoje vartojamas žodis „lakštas“?

- A. lapo skiautelė
- B. statybinė plokštė
- C. vertybinis popierius, obligacija
- D. standus lapas

2. Ką reiškia 2 pastraipoje pavartotas posakis „išdžiūvusioje ir tarsi bevaisėje Lietuvos panoramoje“?

- A. Lietuvoje trūksta gyvybės, pokyčių, tikrų vertybių
- B. Lietuvos žemė yra nevaisinga, neduodanti derliaus
- C. Lietuvos peizažas yra pilkas ir nykus
- D. Lietuvoje yra sumažėjęs gimstamumas

3. Kokia yra žodžio „suvapėti“ reikšmė 3 pastraipoje?

- A. vipčioti, krutinti, judinti lūpas
- B. niekus kalbėti, plepėti, taukšti
- C. tyliai, neaiškiai kalbėti, šnibždėti
- D. aiškiai išstarti, pasakyti, surikti

4. Ką implikuoja 3 pastraipoje pavartotas posakis „kaip perkūnas iš giedro dangaus“?

- A. staiga sugriaudęs griaustinis
- B. netikėtai išsigiedrinęs dangus
- C. staigus oro pasikeitimas
- D. netikėtai prasidėjęs lietus

5. Ką reiškia 3 pastraipoje pavartotas posakis „pilti kaip iš kibiro“?

- A. gerti vandenį dideliais kiekiais.
- B. gausiai palaistyti
- C. greitai lieti vandenį
- D. labai smarkiai lyti

6. Kaip paaiškintumėte diskurso žodžių „vargu ar“ implikuojamą reikšmę 4 pastraipoje „Po to vėl pajudėję svarstėme, vargu ar visoj Lietuvoj pila šitas lietus, gal tiktai čia...“?

- A. paneigiama
- B. apgailestaujama
- C. abejojama

D. teigiama

7. Kodėl 5 pastraipoje autorius mano, kad Lietuvą gali išgelbėti gyva kaimo mokykla ir žaibas?

- A. Kaimo mokykla suteiktų dvasinių vertybių, o žaibas – energijos
- B. Kaimo mokykla sunaikintų netikras vertybes, o žaibas suteiktų naujos galios
- C. Kaimo mokykla suteiktų žinių, o žaibas priverstų visus susimąstyti
- D. Kaimo mokykla nuramintų, o žaibas duotų daugiau energijos

8. Ką reiškia teksto 6 pastraipoje pavartotas posakis „laimingas žaibas“?

- A. nepražudantis, sustiprinantis
- B. nepadarantis žalos žmogui
- C. suteikiantis laimės
- D. turintis magiškos galios

9. Ką reiškia 8 pastraipoje pavartotas posakis „šykštėti išleisti“?

- A. nesutikti
- B. gailėti išleisti
- C. išlaidauti
- D. taupyti pinigus

10. Koks autoriaus požiūris į naujųjų laikų turtuolius?

- A. Autorius pateisina turtuolių elgesį
- B. Autoriaus požiūris yra neigiamas, jis piktinasi jų elgesiu
- C. Autoriaus pozicija neaiški, dviprasmiška
- D. Autorius žavisi jais ir išaukština jų savybes

11. Kuris teiginys yra paminėtas 9 pastraipoje?

- A. Lietuva gali pasigirti aukšto lygio ir gero skonio kultūriniais renginiais
- B. Naujieji turtuliai nevertina prie publikos prisitaikančios masinės kultūros
- C. Dabartinė kultūra dažniausiai atitinka vidutinio ar net žemesnio vartotojo lygį
- D. Kultūros vertė Lietuvoje nenukenčia dėl masinio vartotojų skonio

12. Kokia yra pagrindinė šio teksto idėja?

- A. Tik žmogaus ir gamtos ryšys išgelbės Lietuvą

- B. Reikia sukrėtimo sumaterialėjusiam gyvenimui atnaujinti
- C. Kaimo mokykla yra tikrųjų vertybių saugotoja ir puoselėtoja
- D. Turtingų žmonių snobizmas yra viena iš didžiausių ydų

ANSWER KEY

- 1. D
- 2. A
- 3. C
- 4. D
- 5. D
- 6. C
- 7. A
- 8. A
- 9. B
- 10. B
- 11. C
- 12. B